Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunnalle
24.1.2019

Asia: K 22/2018 vp Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 on kertomus tasa-arvon tilasta Suomessa. Tämä nyt ensimmäistä kertaa annettava kertomus on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä dokumentti. Monika-Naiset liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä siitä.

Liitto tarkastelee kertomusta oman toimialansa näkökulmasta. Suomeen muualta muuttaneiden naisten tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen aseman ja osallisuuden edistäminen on työmme lähtökohta. Missiomme on: Turvallinen ja tasa-arvoinen elämä jokaiselle, Suomeen muualta muuttaneelle naiselle. Valitettavasti tämä näkökulma jää edelleen usein marginaaliin tai kokonaan puuttuu keskustelusta ja päätöksenteosta. Valitettavasti näin on myös Tasa-arvovaltuutetun kertomuksen kohdalla. Kiitämme kertomuksen laatijoita sinänsä laaja-alaisesta ja selkeästä raportista. Esitämme kuitenkin syvän huolemme siitä, että Suomeen muualta muuttaneisiin ja muihin vähemmistöryhmiin kuuluviin naisiin liittyviä kysymyksiä ei ole huomioitu. Mistä rajaus johtuu? On ensiarvoisen tärkeää, että myös heihin kohdistuvat, usein moninkertaiset epätasa-arvon esteet, syrjivät käytänteet ja rasistiset asenteet tehdään näkyväksi Tasa-arvovaltuutetun toimesta. Niiden näkyväksi tekeminen ja suositusten linjaaminen tulisi olla yhdenvertaisesti osa yhteistä tasa-arvokeskustelua ja ponnistelua sukupuolten välisen tasa-arvon puolesta.

Monika-Naiset liitto ry on maahanmuuttajanaisjärjestöjen ja monikulttuurista naistyötä tekevien järjestöjen kattojärjestö, joka täytti viime vuonna 20 vuotta. Liitolla on 15 jäsenjärjestöä, jotka edustavat eri puolilta maailmaa Suomeen muuttaneita naisia. Liitto tarjoaa erityispalveluja väkivaltaa kokeneille ja kotoutumisen tukea tarvitseville naisille. Näitä palveluja tarjotaan valtakunnallisesti usealla eri kielellä Kriisikeskus Monikassa, Turvakoti Monassa ja Kotoutumiskeskus Monikassa. Erityisosaamistamme on pari- ja lähisuhdeväkivallan ja erityispiirteiden kuten pakkoavioliiton, kunniaan liittyvän väkivallan ja ihmiskaupan uhrien auttamistyö.

Työssämme kohtaamme vuosittain noin 1 000 Suomeen ympäri maailmaa muuttanutta naista. He eivät ole homogeeninen ryhmä, vaan moninainen joukko yksilöitä, joilla jokaisella on oma tarinansa. Eri elämäntilanteista ja taustoista huolimatta naisia yhdistää se, että he joutuvat kantasuomalaisia naisia todennäköisemmin moniperusteisen syrjinnän tai väkivallan kohteiksi joskus pelkästään ulkonäön tai nimen perusteella. Heidän edessään suomalaisessa yhteiskunnassa on rakenteellisia esteitä, jotka liian usein jäävät piiloon, ja joita ei osata riittävästi tunnistaa. Tästä on seurauksena maahanmuuttajataustaisten naisten heikko asema suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tuomme lyhyesti esille keskeisimpiä huolenaiheitamme:

Valtion Kotouttamisohjelman 2016–2019 mukaan maahanmuuttajien työmarkkina-asema on monilla mittareilla arvioituna huonompi kuin muun väestön. Työttömyys on moninkertainen ja työmarkkinoille pääsy hitaampaa kuin kantaväestöllä. Tämä koskee erityisesti naisia. Korkeamman työttömyyden syynä ovat mm. työmarkkinoilla vallitsevat syrjivät ja rasistiset asenteet, riittämätön suomen kielen taito ja ympäröivän yhteiskunnan tuntemus sekä sosiaalisten verkostojen puute. Merkittävä syy on se, että hoivavastuu maahanmuuttajaperheissä jää useammin naisille. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisista, vuonna 2009 syntyneiden lapsien isistä, vain 7 % käytti vanhempainvapaata (Policy Brief 10/2016, Jussi Tervola, Ann-Zofie Duvander ja Eleonora

Monika-Naiset liitto ry
Hermannin Rantatie 12 A
00580 Helsinki
Puh. +358 (0)9 7279 9999
Fax: +358 (0)9 7279 9997
info@monikanaiset.fi
Y-tunnus 1570933-8
rek.nro 177.085/18.08.1999

Mussino). Jos perheessä on enemmän lapsia kuin yksi, lapset jäävät useammaksi vuodeksi kotiin, mikä entisestään heikentää työllistymistä tai tekee sen jopa mahdottomaksi. Tämä lisää syrjäytymistä ja naisten köyhyyttä ja asettaa heidät erityisen haavoittuvaan asemaan yhteiskunnassamme. Perhevapaiden tasa-arvoisempi jakaantuminen edesauttaisi maahanmuuttajataustaisten äitien työllistymistä ja kotoutumista.

Merkittävä este naisten oikeuksien ja tasa-arvon toteutumiselle on väkivallan kokemukset ja sen seuraukset. Naisiin kohdistuva väkivalta on Suomen suurin tasa-arvo-ongelma. Väkivaltaa kokeneet maahanmuuttajanaiset ovat haavoittuva ryhmä, jotka jäävät usein peruspalvelujen ulkopuolelle. Suomessa on vähän tutkittua tietoa maahanmuuttajanaisiin kohdistuvasta väkivallasta. Tuorein on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen 2014 tutkimus: maahanmuuttajataustaisilla naisilla on kantaväestöä korkeampi riski joutua väkivallan uhriksi, henkirikoksen uhriksi joutumisen riski on nelikertainen. Tätä vahvistavat tilastot: pk-seudun väestöstä n. 15 % on maahanmuuttajataustaisia, mutta turvakotien asiakkaista yli 50 % on maahanmuuttajataustaisia naisia. Työssämme kohtaamme vuosittain noin 700 naista, jotka ovat kohdanneet pari- ja lähisuhdeväkivaltaa. Näiden keskuudessa on naisia, jotka ovat kokeneet myös kunniaan liittyvää väkivaltaa, avioliittoon pakottamista ja ihmiskauppaa. Suurin osa väkivallan kokemuksista ei tule näkyviin. Viranomaisilla ja muilla auttavilla tahoilla ei vielä ole riittävästi osaamista tunnistaa ja auttaa väkivaltaa kokeneita.

Työkenttää riittää. Rasistiset ja syrjivät asenteet ovat arkipäiväistyneet politiikassa, työelämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Hyvänkin lainsäädännön soveltaminen vaihtelee suuresti. Vuonna 2017 julkaistun toisen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan kyselytutkimuksen (EU-MIDIS II) mukaan Suomi on yksi Euroopan syrjivimmistä maista. Tutkimuksessa käy ilmi, että naiset kokevat syrjintää miehiä enemmän.

Emme voi hyväksyä tällaista; meidän on taisteltava sen puolesta, että kaikkien naisten ihmisoikeudet toteutuvat ja jokainen tyttö ja nainen voi elää turvallista ja tasa-arvoista elämää yhdenvertaisesti. Suomessa tarvitaan poliittista tahtoa, kohdennettuja riittäviä resursseja ja asennemuutosta, että Suomesta tosiasiallisesti voidaan puhua tasa-arvon mallimaana.

Tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa luodaan katsaus Istanbulin sopimuksen velvoitteisiin ja esitetään huoli mm. sopimuksen toimeenpanoon liittyvien resurssien vähäisyydestä. Liitto pitää erittäin huolestuttavana sitä, että tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseen ei ole osoitettu korvamerkittyä määrärahaa. Tämä kertoo siitä, että tasa-arvon edistäminen ja naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen eivät ole hallituksen prioriteetti, vaikka juhlapuheissa ja kansainvälisillä areenoilla näin annetaan ymmärtää. Istanbulin sopimuksen toimeenpanon valvova GREVIO-asiantuntijaryhmä (Euroopan neuvosto) vieraili Suomessa viime syyskuussa. Ryhmän virallinen raportti ja suositukset saataneen pian. Suomi on säännöllisesti vuosien ajan saanut lukuisia huomautuksia kansainvälisiltä sopimusvalvontaelimiltä naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn aliresursoimisesta. Moitteita saataneen myös GREVIOlta. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen työ on pitkälti järjestötoimijoiden varassa. Ei voida olettaa, että järjestöt osallistuvat yhteistyöhön valtion velvoitteiden täyttämiseen nykyisillä riittämättömillä ja epävarmoilla resursseillaan.

Liitto vaatii, että Istanbulin sopimuksen toimeenpano otetaan vakavasti ja työlle kohdennetaan riittävät resurssit valtion talousarviossa. Naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen yksi Suomen vakavimmista ihmisoikeusloukkauksista, joka merkittävästi estää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

Lopuksi liitto muistuttaa, että Istanbulin sopimus velvoittaa, että aikuisen tai lapsen tahallinen pakottaminen avioliittoon säädetään rangaistavaksi. Se myös velvoittaa, että pakottamalla solmitut avioliitot on voitava mitätöidä, kumota tai purkaa. Tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa näitä ei ole lainkaan mainittu.

On häpeällistä huomata, että Suomi ei ole enää sukupuolten tasa-arvon kärkimaita. Olemme auttamattomasti jäämässä jälkeen kansainvälisessä kehityksessä. Esimerkiksi Euroopan tasa-arvoinstituutin EIGE:n tasa-arvoindeksin (2017) mukaan Suomen tasa-arvokehityksessä ei ole tapahtunut positiivista muutosta ja joillakin aloilla näkyy selkeä takapakki. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen näkyy puheissa, mutta ei resurssien jaossa: se ei

Monika-Naiset liitto ry
Hermannin Rantatie 12 A
00580 Helsinki
Puh. +358 (0)9 7279 9999
Fax: +358 (0)9 7279 9997
info@monikanaiset.fi
Y-tunnus 1570933-8
rek.nro 177.085/18.08.1999

saisi maksaa. Monika-Naiset liitto pitää erittäin huolestuttavana, että valtion talousarviossa sekä viranomaisten että järjestöjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle varatut resurssit ovat hyvin niukat. Kuten tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa todetaan, senkin tehtävien ja resurssien välillä on selvä kuilu.

Kovasta työstä ja kehitysaskeleista huolimatta tosiasialliseen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen on vielä pitkä matka. Yhdistyksemme tekee jatkuvasti työtä, jotta Suomeen muualta muuttaneiden naisten oikeuksien toteutuminen ei jää juhlapuheiden tasolle. Odotamme, että tämän naisryhmän asiat ovat jatkossa yhdenvertaisesti esillä Tasa-arvovaltuutetun työssä.

Lisätiedot:
Puheenjohtaja Bahar Mozzafari 044-0179100, bahar.mozaffari@monikanaiset.fi, 040 ja toiminnanjohtaja Jenni Tuominen, jenni.tuominen@monikanaiset.fi, 045-6759 276

Monika-Naiset liitto ry on sosiaalialalla toimiva monikulttuurinen naisjärjestö, jonka sääntöjen mukaisen toiminnan tarkoituksena on edistää maahanmuuttajataustaisten naisten tasa-arvoista asemaa ja osallisuutta Suomessa ja ennaltaehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Monika-Naiset liitto työllistää 35 monikulttuurista henkilöä ja tarjoaa palveluja n. 16 eri kielellä. Liitto tarjoaa palveluita väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja heidän lapsilleen ja tukee heidän kotoutumista ja työllistymistään Kotoutumiskeskus Monikassa. Liitto kouluttaa vapaaehtoisia tukihenkilöitä väkivaltaa kokeneiden maahanmuuttajanaisten auttamiseksi. Liitto toimii asiantuntijana ja vaikuttajana sekä tukee maahanmuuttajien kansalaistoimintaa kattojärjestöroolinsa kautta.